

เที่ยวหน้าตงตามรอยเสด็จประพาส ร.5

นำเสนอเมื่อ : 21 ต.ค. 2552

รัชกาลที่ 5 เสด็จลงทรงหน้าบริเวณหน้าตงธารเสด็จ

วันที่ 23 ต.ค. ของทุกปี เป็นวันสำคัญอีกวันหนึ่ง ที่ปวงชนชาวไทยไม่เคยลืมเลือน เพราะเป็นวันครบรอบวันสวรรคตของล้นเกล้ารัชกาลที่ 5 แห่งราชวงศ์จักรี "พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว" หนึ่งในกษัตริย์ราชผู้ทรงคุณูปการแก่บ้านเมืองของเราอย่างหาที่สุดมิได้

และเพื่อเป็นระลึกถึงพระองค์ในแบบฉบับของ "ตะลอนเที่ยว" ทริปนี้จึงขอเที่ยวตามรอยการ "เสด็จประพาสหน้าตง" ของล้นเกล้า ร.5 ตามไปดูวาสถานที่แต่ละแห่งนั้นงดงามเพียงใด จอมกษัตริย์ของไทยจึงทรงเสด็จเยือน

3 สายธาร บนเกาะพัง

อย่าทำลงใต้ไปอยู่ "เกาะพัง" จ.สุราษฎร์ธานี กันก่อน เพียงเฉพาะที่เกาะพังแห่งนี้ก็ปรากฏหลักฐานว่ามีหน้าตงที่ล้นเกล้า ร.5 เคยเสด็จประพาสทั้งสิ้นถึง 3 แห่งด้วยกัน

หน้าตงแห่งแรกที่ "ตะลอนเที่ยว" จะพาไปตามรอยเสด็จประพาสของล้นเกล้า ร.5 บนเกาะพัง คือ "หน้าตงธารเสด็จ" ปัจจุบันตั้งอยู่ในอุทยานแห่งชาติน้ำตกธารเสด็จ อ.เกาะพัง จ.สุราษฎร์ธานี ห่างจากฝั่ง จ.สุราษฎร์ธานีประมาณ 100 ก.ม. ปัจจุบันเราสามารถเดินทางกันได้สะดวกเพราะมีเรือโดยสาร ทั้งประเภทเรือตวน เรือนอน และเรือเฟอร์รี่ เพื่อข้ามไปยังเกาะพัง แต่หากย้อนไปเมื่อ 100 กว่าปีก่อนนี้ ก็ต้องยกย่องวาพระองค์ทรงวิริยะอย่างยิ่งที่เสด็จไปยังเกาะพัง

เรื่องราวระหว่างล้นเกล้า ร.5 กับหน้าตงธารเสด็จ เริ่มขึ้นเมื่อโปรดเสด็จหน้าตงในเกาะพัง มีปรากฏในแผนที่บอกแต่ว่ามีน้ำจืด ครั้นเสด็จไปทอดพระเนตรเห็นเป็นลำธารใหญ่ จึงเป็นที่สนุกสนาน จึงพระราชทานนามว่า "ธารเสด็จ" เป็นที่โปรดเสด็จประพาสตลอดรัชกาล โปรดฯ ให้ช่างสลักบิจุลศักราชที่เสด็จไว้ที่ชะงอนหินทุกครั้ง

ทรงเสด็จประพาสหน้าตงธารเสด็จ รวม 14 ครั้ง ระหว่างปี พ.ศ. 2432-2452 ปรากฏตามหลักฐานที่ทรงจารึกไว้ที่กอนหินบริเวณใกล้ๆ หน้าตงธารเสด็จ ทั้งพระปรมาภิไธยย่อ จปร. ตัวเลข และตัวอักษรต่าง ๆ ที่มีจารึกไว้หน้า 10 แห่ง

หน้าตงแห่งนี้เป็นหน้าตงที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของเกาะพัง ชาวเกาะพังถือกันว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นอกเหนือจากล้นเกล้า ร. 5 แล้ว ต่อมาจึงปรากฏว่า ร. 6, ร. 7 และในหลวงรัชกาลปัจจุบัน ก็เคยเสด็จที่หน้าตงแห่งนี้เช่นกัน

ภาพของน้ำตกธารเสด็จในปัจจุบัน

น้ำตกแห่งที่ 2 คือ "น้ำตกธารประพาส" เป็นน้ำตกแห่งที่ 2 ของเกาะพะงันที่ได้รับพระราชทานนามจาก ร. 5 เมื่อคราวเสด็จประพาสรอบอ่าวบานดอน เมื่อปี พ.ศ. 2432 น้ำตกแห่งนี้ เป็นน้ำตกขนาดเล็กปลายน้ำไหลลงทะเลที่อ่าวธารประพาส

มีจารึกพระปรมาภิไธยย่อ และจารึกตัวอักษร 2 จุด คือ จารึกอักษรคำว่า ธารประพาส อยู่บริเวณปลายน้ำตก ปัจจุบันตัวอักษรถูกเซาะจนเลือนออกหมดแล้ว เพราะอยู่ในบริเวณ ทางน้ำไหลผาน สวนจารึกพระปรมาภิไธยย่อ จปร.108 อยู่บริเวณต้นน้ำธารประพาส ห่างจากจารึกที่ปลายน้ำตกประมาณ 1 ก.ม.

อีกแห่งหนึ่งคือ "น้ำตกธารประเวศ" เป็นน้ำตกแห่งที่ 3 ของเกาะพะงันที่ได้รับพระราชทานนามจากร.5 เมื่อคราวเสด็จประพาสรอบอ่าวบานดอน เมื่อปี พ.ศ. 2441 มีจารึกพระปรมาภิไธยย่อและจารึกตัวอักษร อยู่ 2 จุด จารึกอักษรคำว่า ธารประเวศ อยู่บริเวณปลายน้ำตกบนก้อนหินใหญ่ทางภูเขาสูงชัน ปัจจุบันคำว่า ธาร ค่อนข้างลบเลือน

นอกจากการเสด็จประพาสน้ำตกแล้วนั้น การที่เกาะพะงันอุดมสมบูรณ์ด้วยสัตว์นานาชนิดทั้ง กวางป่า หมูป่า ลิง ค่าง กูระรอก กระแต อีเห็น ชะมด และหนูชนิดต่างๆ โดยเฉพาะกวางป่าที่มีมากมาย ก็เพราะชาวเกาะพะงันได้รับพระราชทานจากร. 5 ทั้งเมื่อเสด็จมายังทรงปล่อยกวางเพศผู้และเพศเมีย อย่างละ 1 ตัว เมื่อครั้งเสด็จประพาสน้ำตกธารเสด็จไว้บนเกาะอีกด้วย

น้ำตกธารมะยม แห่งเกาะช้างอีกหนึ่งแห่งที่ ร.5 ทรงโปรด

น้ำตกธารมะยม เกาะช้าง

"ตะลอนเที่ยว" ยังคงพาคุณเวียนว่ายบนเกาะ แต่ย้ายกันมาที่ "เกาะช้าง" จ.ตราด เพื่อมาเล่นน้ำกันที่ "น้ำตกธารมะยม" เดิมเรียก "น้ำตกคลองมะยม" เพราะตั้งอยู่ใกล้คลองมะยม ปัจจุบันตั้งอยู่ในเขต อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง

น้ำตกแห่งนี้มีน้ำตกขนาดกลาง มี 4 ชั้น ธารน้ำไหลผ่านลงมาเป็นชั้นๆ ตามร่องหินแกรนิตสีดำ มีหน้าผาสูงชันจนเกือบตั้งฉาก โอบรอบป่าดงดิบ บริเวณชั้นที่ 1 น้ำตกไม่สูงนัก มีแอ่งน้ำตื้นๆ มีแผ่นหินจารึกพระปรมาภิไธยย่อ จปร. 5 ตั้งอยู่ทางด้านซ้าย น้ำตกชั้นที่ 2 อยู่เลยขึ้นไปเล็กน้อย สำหรับน้ำตกชั้นที่ 3 และ 4 ระยะทางค่อนข้างไกลและทางเดินลำบาก ต้องมีเจ้าหน้าที่นำทาง

ตามเอกสารหลักฐานระบุว่า พระองค์ได้เสด็จมาถึง 9 ครั้ง แสดงให้เห็นว่าเป็นสถานที่ที่พระองค์ทรงโปรดมากทั้งนี้ โปรดให้บันทึกบรรยายความงามของน้ำตกธารมะยมไว้อย่างละเอียด และมีการจารึกพระปรมาภิไธยย่อ " จ.ป.ร. " ไว้ที่น้ำตกทั้ง 3 ชั้น

พระปรมาภิไธยย่อ จปร. ที่สลักไว้บริเวณน้ำตกธารมะยม

ข้อมูลจากหนังสือวัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดตราด ยังระบุไว้ถึงการเสด็จประพาสของพระองค์ในครั้งที่ 2 พ.ศ. 2419 ดูจากทรงจารึกพระปรมาภิไธย และปีที่เสด็จแล้ว พระองค์ทรงทำ " เกรน " หรือกองศิลา ไว้เป็นที่ระลึกแห่งหนึ่งใกล้ๆ บริเวณน้ำตก โดยทรงพระราชหัตถเลขาว่า

" เราสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าแผ่นดินสยาม รัชกาลที่ 5 ได้มาถึงที่นี่ 2 ครั้งๆ หนึ่งเมื่อปีระกา เบญจศก จุลศักราช 1235 กับครั้งนีวัน 4 ๒ ค่ำ ปีชวด อัฐศก ศักราช 1238 เราทั้งปวง บรรดาที่มาพร้อมกันได้ลงชื่อไว้ท้ายหนังสือนี้ " พร้อมทั้งลงพระพระปรมาภิไธยของพระองค์และพระบรมวงศานุวงศ์ที่ตามเสด็จ

เสร็จแล้วพับแผ่นกระดาษนั้นบรรจุในกล่องตุลียาสูบเงินนอก แล้วใส่ลงในถ้วยน้ำชงที่มีตราประจำพระองค์ พร้อมเอาจานปิดทับข้างบนไว้ วางถ้วยลงบนพื้นหินและเอาหินก้อนเล็กก้อนใหญ่วางทับไว้ ต่อมา มีการค้นหาเกรนแห่งนี้ แต่ไม่พบร่องรอยแต่อย่างใด ร.6, ร.7 และรัชกาลปัจจุบันก็เคยเสด็จประพาสมายังน้ำตกแห่งนี้เช่นกัน

น้ำตกพลีวที่งดงามต้องพระทัยอีกแห่งหนึ่ง

2 สายน้ำงาม แห่งเทือกเขาสระบาป จ.จันทบุรี

กลับจากเกาะมุกขึ้นฝั่งกันบ้าง "ตะลอนเที่ยว" ขอพามาตามรอยล้นเกล้าฯ 5 เสด็จประพาส "น้ำตกพลีว" ที่ตั้งอยู่ในอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลีว ในเขตเทือกเขาสระบาปซึ่ง ร. 5 เสด็จประพาสถึง 4 ครั้งจากการเสด็จเยือนเมืองจันทบุรี 12 ครั้ง ระหว่างปี พ.ศ. 2417-2424

"น้ำตกพลีว" มีข้อสันนิษฐานว่า ชื่อ "พลีว" เป็นชื่อของต้นไม้ชนิดหนึ่งซึ่งชอบขึ้นในที่ดินปนทราย เป็นไม้เถา มีดอกเป็นช่อ มี ผลเล็กขนาดลูกเกด สีเหลืองอมแดงขึ้นอยู่ทั่วไปในแถบนี้ หรืออีกหนึ่งข้อสันนิษฐานคือชื่อ "พลีว" มาจากภาษาของ ซึ่งเป็นเผ่าดั้งเดิมของเมืองจันท แบลว ทรายหรือหาดทราย

ลักษณะของตัวน้ำตกแบ่งเป็น 3 ชั้น มีสายน้ำตกแบ่งเป็น 2 สายในช่วงหน้าฝน และหดรวมเหลือสายเดียวในฤดูแล้ง สายหนึ่งไหลลดหลั่นผวนซอกหินผา อีกสายหนึ่งมีขนาดเล็กกว่า แต่ทิ้งตัวลงมาจากผาสูง 20 เมตร น้ำตกจากผาสูง จะไหลตกลงมาสู่อ่างน้ำใสขนาดใหญ่ชั้นล่างสุด อ่างน้ำใสนี้มีปลาพลวงหิน ผงใหญ่แหวกว่ายรายล้อมอยู่รอบ น้ำตกพลีว ยังมีตัว "ลิง" (ภาษาถิ่น) หรือ ตะกอน หรือกิ่งกายักษ์ เป็นกิ่งกายนขนาดใหญ่ที่สุดที่พบในเมืองไทยอาศัยอยู่ด้วย

นอกเหนือจากความงดงามของตัวน้ำตกพลีวแล้วนั้น ที่แห่งนี้ยังมีความเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับล้นเกล้า ร.5 อีกมากมาย ทั้ง "สถูปพระนางเรือล่ม"อนุสรณ์สถานแห่งความรักของรัชกาลที่ 5 ที่ทรงมีต่อสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ เป็นที่บรรจุพระอังคารของพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ (พระนางเรือล่ม) ซึ่งเคยเสด็จประพาสน้ำตกพลีว เมื่อ พ.ศ. 2417 สถูปสร้างขึ้นในปีพ.ศ.2424 ภายในบรรจุพระบรมราชสรีรางคาร (เถ้ากระดูก) ของสมเด็จพระนางเจ้า

อลงกรณ์เจดีย์ เขียวครีမ်ตระหง่านที่น้ำตกพลีว

ทั้งยังเป็นที่ตั้งของ "พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์" ที่เพิ่งสร้างขึ้นเมื่อปีพ.ศ.2551ที่ผ่านมา โดยความร่วมมือของสมาคมชาวจันทบุรีกับชาวเมืองจันท

และเป็นที่ตั้งของ "อลงกรณ์เจดีย์" มีลักษณะเป็นเจดีย์ศิลาแลง ร.5 โปรดให้พระยาจันทบุรีเป็นแม่กองสร้างเมื่อ พ.ศ. 2419 เนื่องจากทรงชื่นชมโสมนัสในความงดงามของน้ำตกแห่งนี้เป็นอย่างยิ่ง ทรงยกย่องว่าเป็นน้ำตกที่งดงามที่สุดในบรรดา น้ำตกที่พระองค์เคยเสด็จประพาส

พระองค์ทรงโปรดน้ำตกพลีวเป็นอย่างยิ่ง ทรงโปรดมากถึงกับมีพระราชดำรัสว่า " เราได้เห็นน้ำตกอย่างนี้มาสองสามแห่ง คือที่ปิ้ง เกาะช้าง และสีพยา เห็นไม่มีที่ไหนจะงามกว่าที่นี่เลย ถ้าจะให้เรานั่งดูอยู่ยงค้ำก็แทบจะไต่ด้วยเอ็นสบายจริง"

น้ำตกคลองนารายณ์

มนต์เสน่ห์ของน้ำตกในเมืองชายฝั่งทะเลตะวันออกแห่งนี้ยังไม่หมด เพราะยังมี "น้ำตกคลองนารายณ์" อีกแห่งหนึ่งที่ ร. 5 เสด็จประพาสเยือน คราวเสด็จประพาสจันทบุรี พ.ศ.2419 ยอนรอยครบรอบ 132 ปี ในปีนี้พอดี

"น้ำตกคลองนารายณ์" ตั้งอยู่บนเนินเขาสูง ต้องเดินลัดเลาะผ่านป่าซึ่งยังคงความอุดมสมบูรณ์และความงดงามตามธรรมชาติ สายน้ำตกสูง 25 เมตร ไหลใสสะอาดและมีน้ำมากตลอดปี

ร. 5 เสด็จตามรอยของพระราชบิดา พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ร.4 ที่เคยเสด็จมา ณ น้ำตกคลองนารายณ์พร้อมทั้งได้สร้าง "จุลสีหจุมภตเจดีย์" เป็นอนุสรณ์ ปัจจุบันเหลือเพียงรอยรอยบริเวณที่เคยเป็นพระเจดีย์ เพราะได้ถูกระแสน้ำพัดพังไปเมื่อปี 2517

จุดสำคัญอีกแห่งหนึ่งของน้ำตกแห่งนี้คือบริเวณ "อ่างสรงหรืออ่างหงส์" มีลักษณะเป็นน้ำตกเล็กๆ ไหลลงมาจากหน้าผาหินเป็นทางคล้ายหางหงส์ ในอดีตบริเวณอ่างน้ำกว้าง ร. 4 และ ร.5 ทั้งสองพระองค์ทรงเคยเสด็จลงสรงน้ำ ณ อ่างสรงแห่งนี้

ไทรโยคใหญ่ที่มาของบทเพลงเขมรไทรโยค

น้ำตกไทรโยค จ.กาญจนบุรี

ตามรอยเสด็จประพาสมาที่ "น้ำตกไทรโยค" จ.กาญจนบุรีกันบ้าง ซึ่งจากหลักฐานที่บันทึกไว้ว่า ล้นเกล้า ร.5 เคยเสด็จประพาส ณ น้ำตกไทรโยคใหญ่ เมื่อวันอาทิตย์ที่ 3 ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 3 พ.ศ. 2420 ปีฉลู

"น้ำตกไทรโยคใหญ่" หรือเรียกอีกชื่อว่า "น้ำตกเขาโจน" ตั้งอยู่ในอุทยานแห่งชาติไทรโยค เนื่องจากเป็นน้ำตกที่ไหลตกลงจากหน้าผาสูงชันน้ำแควนอยราวกับกระโจนลงมา น้ำตกไทรโยคใหญ่จะมีน้ำตลอดปี และน้ำจะแรงมากในฤดูฝนลักษณะของ น้ำตกไทรโยคใหญ่ เป็นน้ำตกแห่งเดียวในประเทศไทย ที่ตัวน้ำตกไหลจากหน้าผาสูงชันน้ำแควนอย และทางกรมป่าไม้ได้ปลูกต้นสักโดยรอบน้ำตกด้วย

ความงดงามของน้ำตกแห่งนี้ยังเป็นที่มาของเพลง เขมรไทรโยค ที่สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงนิพนธ์ในคราวที่ตามเสด็จ ร.5 เสด็จประพาสตยังน้ำตกไทรโยค จึงการันตีได้มาน้ำตกแห่งนี้คงงดงามจริงๆ ถึงขั้นต้องพระทัยพระบรมวงศานุวงศ์ของไทย จนกลั่นกรองออกมาเป็นบทเพลงอันอมตะ

หน้าตักกะโรม ชุกซ่อนในป่างาม

หน้าตักกะโรม จ.นครศรีธรรมราช

ปิดท้ายด้วยการวกลงใต้กับอีกครั้งไปที่ “หน้าตักกะโรม” จ. นครศรีธรรมราช
ปัจจุบันตั้งอยู่ในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาหลวง ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 4 ต.เขาแก้ว อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราช

“หน้าตักกะโรม” มีทั้งหมด 19 ชั้นด้วยกัน เปิดบริการให้ท่องเที่ยวชมความงดงาม 7 ชั้น คือ หนานทุเรียน
หนานชองไทร หนานไผ่ หนานน้ำผึ้ง หนานผึ้ง หนานเตย และ “หนานดาตฟา” ซึ่งเป็นชั้นที่สวยงามที่สุด
แลเห็นสายน้ำไหลพรั่งพรูลงจากหน้าผาสูงและลาดชัน 45 องศา
ลดหลั่นลงมตามโขดหินกว้างจนถึงแอ่งน้ำใหญ่เบื้องล่างที่สามารถลงเล่นน้ำได้ ตามปกติสายน้ำจะไหลแยกเป็น 2 สาย
พอถึงช่วงหน้าฝนสายน้ำจะไหลหลากแผ่เต็มหน้าผารวมเป็นสายเดียว

หน้าตักแห่งนี้ล้นเกล้า ร.5 และ ร.6 ทรงเสด็จประพาสเยือนเมื่อครั้งเสด็จหัวเมืองปักษ์ใต้
ทรงจรรีกรพระปรมาภิไธยย่อ จ.ปร และ ว.ปร ไว้ที่หน้าผา ตรงที่เรียกว่า “หนานดาตฟา” เป็นชั้นที่ 3 ของหน้าตักแห่งนี้และ
ร.6 ได้ทรงนำหน้าตักนี้ไปเป็นฉากในบทละครเรื่อง "หลวงจำเนียรเดินทาง" พระราชนิพนธ์ของพระองค์อีกด้วย

หน้าตักเหล่านี้ จึงเป็นหน้าตักที่มีมากกว่าความงดงามตามธรรมชาติ
เพราะล้วนแฝงฝังด้วยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เป็นเสน่ห์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว.

* * * * *

“อุทยานแห่งชาติหน้าตักธารเสด็จ” ตั้งอยู่ที่ 108 หมู่ 3 ต.เกาะพะงัน อ.เกาะพะงัน จ.สุราษฎร์ธานี 84280
สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร.0-7723-8275 หรือ ติดต่อ งานบริการบ้านพัก สวนอุทยานแห่งชาติทางทะเล
สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กรมป่าไม้ ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร. 0-2561-2919-21

“หน้าตักธารมะยม” สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง 23/7 หมู่ 3 ต.เกาะช้าง
อ.เกาะช้าง จ. ตราด 23170 โทร. 0-3955-5080

“หน้าตักไทรโยคใหญ่” สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ อุทยานแห่งชาติไทรโยค โทร. 0- 3451- 6163
และที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช บางเขน กรุงเทพฯ โทร. 0 2562 0760

"อุทยานแห่งชาติหน้าตักพลิว" ตั้งอยู่ที่ ต.พลิว อ.แหลมสิงห์ จ.จันทบุรี สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่
โทร.0-3943-4528

“หน้าตักกะโรม” สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ สำนักงาน ททท.ภาคใต้ เขต 2 โทร.0-7534-6515-6
หรือสอบถามข้อมูลได้ที่ โทร.1672

<http://www.manager.co.th/Travel/ViewNews.aspx?NewsID=9520000125638>